

UCLL
HOGESCHOOL

Bachelor in de orthopedagogie

Bachelorproef

OP WEG NAAR MORGEN: EEN KWANTITATIEF-
EXPLORATIEF ONDERZOEK NAAR DE BEHOEFTE AAN
EEN ALUMNI-AANBOD BIJ ALUMNI VAN
YAR VLAANDEREN

Naam: Emmély Ceulemans
Datum: 18/08/2025
BAP-begeleider: Kathleen Lantin

VOORWOORD	3
1 INLEIDING	4
1.1 SITUERING	4
1.2 PROBLEEMSTELLING.....	7
1.3 DOELSTELLING	9
1.4 CENTRALE ONDERZOEKSVRAAG EN DEELVRAGEN	10
1.5 LITERATUURSTUDIE.....	11
2 METHODOLOGIE	14
2.1 ONDERZOEKSOPZET	14
2.2 DATAVERZAMELING	15
2.3 STRUCTUUR	15
2.4 ANALYSE	18
2.5 ETHISCHE OVERWEGINGEN	18
2.6 BETROUWBAARHEID EN VALIDITEIT	19
3 RESULTATEN	20
3.1 WIE ZIJN DE ALUMNI DIE EVENTUEEL BEHOEFTE HEBBEN AAN EEN ALUMNI-AANBOD?.....	20
3.2 HOE ERVAREN ALUMNI DE PERIODE NA AFRONDING VAN HUN PROGRAMMA BIJ YAR VLAANDEREN? 21	
3.3 OP WELKE LEVENSDOMEINEN ERVAREN ALUMNI MOMENTEEL MOEILIKHEDEN?.....	22
3.4 WELKE VERWACHTINGEN HEBBEN ALUMNI TEN AANZIEN VAN EEN ALUMNI-AANBOD?.....	23
3.5 WELKE DREMPELS ERVAREN ALUMNI OM DEEL TE NEMEN AAN EEN ALUMNI-AANBOD?.....	24
4 CONCLUSIE	26
5 DISCUSSIE	30
6 LITERATUURLIJST	33

Voorwoord

Voor u ligt mijn bachelorproef, geschreven in het kader van de bacheloropleiding Orthopedagogie aan hogeschool UCLL. Dit is het resultaat van een intens en verrijkend proces. Het schrijven van deze bachelorproef voelde namelijk niet alleen als een academische opdracht, maar ook als een persoonlijke queeste. Onderweg werd ik geïnspireerd, gesteund en uitgedaagd door gedreven mensen.

Mijn grootste dank gaat uit naar **YAR Vlaanderen**. Dankjewel voor de kansen, de ruimte om te groeien en het onvoorwaardelijke geloof in jongeren. In het bijzonder wil ik **Elisa Vanmuysen** en **Alessio Di Masi** bedanken. Bedankt voor het vertrouwen, de aanwezigheid en de manier waarop jullie er waren en nog steeds zijn: betrokken, toegankelijk en standvastig.

Dank ook aan **Kathleen Lantin**, mijn bachelorproefbegeleidster, voor haar rol op de achtergrond en een vangnet waar nodig. Alleen al het idee dat ze er was, gaf de nodige rust en vertrouwen.

Een speciaal woord van dank aan **Bruno Souvereyns**, mijn leerkracht Nederlands in het 6de middelbaar aan de Provinciale Kunsthumaniora Hasselt (PIKOH), voor zijn scherp oog voor taal, kritische analyses, rake vragen en deugddoende gesprekken vol erkenning.

Met een hoop respect en bewondering wil ik ook de jongeren bedanken die deelnamen aan dit onderzoek. Jullie openheid, eerlijkheid en vertrouwen vormen de kern van dit werk. Jullie stemmen zijn betekenisvol en verdienen gehoord te worden – nu en in de toekomst.

Tot slot een dankjewel aan mezelf. Voor het reflecteren, twijfelen, blijven proberen. Voor mijn moed, mijn doorzettingsvermogen en het geloof in de waarde van wat ik te bieden heb.

1 Inleiding

1.1 Situering

YAR Vlaanderen richt zich op jongeren tussen de 16 en 21 jaar die moeilijkheden ervaren op verschillende levensdomeinen. De organisatie is actief in elke Vlaamse provincie en biedt twee specifieke programma's: YAR Coaching en YAR Wonen. Ze ondersteunt jongeren om hun leven en/of woonsituatie weer op de rails te krijgen. Via een intensieve, coaching gerichte benadering krijgen deze jongeren de kans om hun leven in eigen handen te nemen. Ze leren dat bewuste keuzes maken de eerste stap is naar een maakbare toekomst. Het ultieme doel van YAR Vlaanderen is om jongeren (opnieuw) een rol van betekenis te laten spelen in de samenleving (*YAR Vlaanderen – Jaarverslag 2023, 2024*).

YAR vindt zijn oorsprong in de Verenigde Staten. Het programma werd in Vlaanderen ingevoerd als alternatief voor de klassieke jeugdhulpverlening. In 2007 werd een eerste pilotoproject opgestart, wat enkele jaren later leidde tot de oprichting van YAR Vlaanderen vzw. Sindsdien kent de organisatie een gestage groei. Bijgevolg is YAR Vlaanderen inmiddels actief in elke Vlaamse provincie. In de provincie Limburg en de stad Antwerpen werd bovendien een aanvullend programma gelanceerd – YAR Wonen – dat specifiek gericht is op jongeren die uit noodzaak zelfstandig moeten gaan wonen (*YAR Vlaanderen / coachingsprogramma voor jongeren, 2024*).

De twee programma's van YAR Vlaanderen richten zich op jongeren die vastlopen op verschillende levensdomeinen. Ze beogen volgende pijlers: persoonlijke ontwikkeling, netwerkversterking en, afhankelijk van het programma, zelfstandig wonen (*YAR Vlaanderen / coachingsprogramma voor Jongeren, 2024*).

YAR Coaching

YAR Coaching richt zich op jongeren tussen de 16 en 20 jaar die structureel vastlopen op meerdere levensdomeinen. Het programma wordt georganiseerd in vijf regio's: Antwerpen, Limburg, Vlaams-Brabant|Brussel, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen. Het doel is om jongeren te laten ervaren dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor hun keuzes, en dat bewuste

keuzes maken hen in staat stelt hun toekomst actief vorm te geven. YAR Coaching biedt ondersteuning in het kader van persoonlijke ontwikkeling en netwerkversterking (*YAR Vlaanderen – Jaarverslag 2023, 2024*).

YAR Wonen

YAR Wonen richt zich op jongeren tussen de 17 jaar en 4 maanden en 21 jaar die uit noodzaak zelfstandig moeten gaan wonen, bijvoorbeeld na een verblijf in een pleeggezin, leefgroep of onveilige thuissituatie, en die bovendien aan hun persoonlijke ontwikkeling willen werken. Het programma is actief in de provincie Limburg en de stad Antwerpen en zijn districten. YAR Wonen biedt ondersteuning in het kader van persoonlijke ontwikkeling, netwerkversterking en zelfstandig wonen (*YAR Vlaanderen – Jaarverslag 2023, 2024*).

Beide programma's (YAR Coaching en YAR Wonen) bestaan uit drie dezelfde fasen: het voortraject, de residentiële trainingsdagen en het natraject.

Het voortraject heeft als doel om aangemelde jongeren te informeren over het programma, vertrouwen op te bouwen en te beoordelen of ze passen binnen de doelgroep. Tijdens deze fase vindt er voornamelijk telefonisch contact plaats. Het leggen van een stevige vertrouwensband tussen de jongere en de organisatie is cruciaal in deze fase (*YAR Vlaanderen – Jaarverslag 2023, 2024*).

De residentiële trainingsdagen vinden plaats in Sint-Katelijne- Waver. Gedurende een aantal dagen krijgen jongeren er intensieve trainingen en nemen ze deel aan ervaringsgerichte activiteiten zoals een touwenparcours. Die ondersteunen hen om anders naar zichzelf en hun omgeving te kijken. Ze leren keuzes maken, verantwoordelijkheid nemen en denken in mogelijkheden. De jongeren worden begeleid door een team van vrijwillige coaches en professionele medewerkers. Op de voorlaatste avond vindt er een matchingceremonie plaats. Hier leren jongeren hun natrajectcoach kennen (*YAR Vlaanderen – Jaarverslag 2023, 2024*). Het natraject duurt 34 weken en bestaat uit wekelijkse afspraken en telefonische contacten tussen de jongeren en hun coach. Het natraject biedt jongeren de kans om inzichten die ze hebben opgedaan tijdens de residentiële trainingsdagen te verdiepen en toe te passen. Ook

vinden er in deze fase maandelijks groepsbijeenkomsten plaats waar jongeren hun ervaringen en inzichten met elkaar kunnen delen (*YAR Vlaanderen – Jaarverslag 2023, 2024*).

YAR Vlaanderen werkt volgens een community-based benadering. Men zet in op de vermaatschappelijking van de zorg en betreft de maatschappij bij de zorg. Dit houdt in dat de organisatie zich niet alleen richt op de jongeren, maar ook op het versterken van hun netwerk. De vrijwillige coach speelt hierin een centrale rol als eerste aanspreekpunt en steunfiguur voor de jongere. De keuze om te werken met vrijwilligers is geen economische maar methodische reden (*YAR Vlaanderen / coachingsprogramma voor jongeren, 2024*).

De professionele medewerkers van YAR Vlaanderen fungeren als brug tussen de jongeren, hun coaches en de bredere maatschappij. Ze zorgen ervoor dat jongeren niet losgekoppeld worden van hun sociale realiteit, maar juist leren functioneren binnen hun eigen context. Daarnaast werkt YAR Vlaanderen samen met externe partners. Die leveren niet alleen middelen en diensten, maar dragen actief bij aan het succes van de organisatie. Door deze samenwerkingen worden jongeren omringd door een bredere maatschappelijke context (*YAR Vlaanderen, 2024*)¹.

Ook werkt YAR Vlaanderen vanuit een inclusieve, gelijkwaardige en versterkende benadering. Elke jongere bezit de kracht om nieuwe keuzes te maken en eigenaarschap over zijn of haar leven te nemen. De coaches worden ondergedompeld in een bad van persoonlijke ontwikkeling. Dit zorgt ervoor dat ze een voorbeeldfunctie opnemen tegenover de jongeren (*YAR Vlaanderen, 2024*)¹.

Ten slotte draagt YAR Vlaanderen bij aan de versterking van de maatschappelijke integratie van jongeren. Door jongeren opnieuw een rol te laten opnemen in de maatschappij, biedt YAR Vlaanderen hen niet alleen de kans om zich te ontwikkelen, maar ook om een betekenisvolle bijdrage te leveren aan de samenleving (*YAR Vlaanderen, 2024*)².

¹ Bron afkomstig van Sharepoint (niet publiekelijk toegankelijk) van YAR Vlaanderen.

² Bron afkomstig van Sharepoint (niet publiekelijk toegankelijk) van YAR Vlaanderen.

De uiteindelijke doelstelling van YAR Vlaanderen is om een mentale en gedragsmatige shift teweeg te brengen bij de jongeren. Jongeren worden bewust gemaakt van hun keuzemogelijkheden. Ze leren wat het betekent om verantwoordelijk te zijn zodat ze de bereidheid ontwikkelen om zichzelf te zien als actieve speler in hun leven. YAR Vlaanderen biedt jongeren inzichten om stappen te zetten naar een zelfstandige en succesvolle toekomst (YAR Vlaanderen, 2024)².

YAR Vlaanderen vormt een innovatieve en krachtige aanvulling in het jeugdhulplandschap. De organisatie biedt jongeren de kans om hun toekomst actief vorm te geven. Door ze verantwoordelijkheid en eigenaarschap te leren opnemen, ze te omringen met een ondersteunende gemeenschap, en ze op een gelijkwaardige en authentieke manier te benaderen. Zo zet YAR Vlaanderen in op een duurzame manier van ondersteuning.

1.2 Probleemstelling

Recent onderzoek, uitgevoerd door UCLL Research & Expertise in samenwerking met YAR Vlaanderen, toont de effectiviteit aan van beide programma's van YAR Vlaanderen (YAR Coaching en YAR Wonen). De afgelopen vier jaar werden deelnemers stelselmatig bevestigd op vier vaste meetmomenten: bij aanvang en afronding van de residentiële trainingdagen, tijdens de laatste groepsbijeenkomst en één jaar na afloop van deelname.

Uit de studie blijkt dat alle jongeren na deelname een positief verschil ervaart ten aanzien van hun functioneren, met een significante impact op de verschillende levensdomeinen (**Koen Frøberg**, persoonlijke communicatie, 14 maart 2025). Deze bevinding bevestigt de kracht en invloed van de werkwijze op de korte en middellange termijn. Toch nodigt deze uitkomst uit om verder te kijken dan het onmiddellijke effect. De kernuitdaging verschuift van effectiviteit naar duurzaamheid.

Binnen het huidige werkingsmodel van YAR Vlaanderen wordt momenteel geen structureel alumni-aanbod voorzien. Er wordt bij afronding van elk programma zorgvuldig bekeken welke ondersteuning nadien wenselijk is. Maar deze opvolging wordt vervolgens toevertrouwd aan externe instanties of organisaties. Niettemin leeft binnen de organisatie het krachtige

engagement om een blijvende betrokkenheid te tonen tegenover de jongeren die een programma hebben afgelegd. Die betrokkenheid is niet gebonden aan tijd, fase of succescriteria. YAR Vlaanderen hierbij niet vanuit een oplossingsgerichte kijk, maar vanuit een menselijke benadering (YAR Vlaanderen, 2024).

Binnen YAR Vlaanderen wordt aandacht besteed aan zorgcontinuïteit, al ligt de uitvoering voornamelijk buiten de organisatie zelf. Tegelijk rijzen er in de praktijk vragen over hoe alumni de opgedane inzichten blijvend verankeren in hun leven. En ook hoe zij hun identiteit verder vormgeven, hun verantwoordelijkheid behouden en eventueel verbonden blijven met de community die YAR Vlaanderen is. Ook het feit dat sommige alumni spontaan hun behoefte aan opfrissing, inspiratie of versterking vanuit YAR Vlaanderen uiten, suggereert dat een bijkomend alumni-aanbod betekenisvol kan zijn.

Een dergelijk aanbod hoeft geen nazorg te zijn in de klassieke zin van het woord. Het kan bijvoorbeeld beschouwd worden als een terugkeermoment: een mogelijkheid om op een vrijwillige, laagdrempelige wijze opnieuw te connecteren met de kracht van de organisatie, het eigen denken en de bredere community. Tegelijk is het belangrijk dat zo'n aanbod realistisch en werkbaar is en blijft ten aanzien van de draagkracht en middelen van de organisatie.

Naast duurzaamheid bevorderen, kan een gericht alumni-aanbod ook strategische opportuniteiten creëren. Denk aan vrijwilligersengagement, representatie van de organisatie, netwerkuitbreiding en hernieuwde partnerschappen. Een van de bredere doelstellingen van YAR Vlaanderen is om alumni actief in te zetten binnen de organisatie, bijvoorbeeld als vrijwillige coach of professionele medewerker. Een alumni-aanbod kan deze instroom bevorderen. Bovendien kan een betrokken alumninetwerk deuren openen naar nieuwe samenwerkingen met externe partners, en versterkt het mogelijk de voorstelling van de organisatie. De aanwezigheid en betrokkenheid van alumni maakt de impact van YAR Vlaanderen immers zichtbaar.

Een alumni-aanbod ondersteunt dus niet alleen alumni, maar draagt ook bij aan de duurzaamheid, representatie, participatie en relevantie van YAR Vlaanderen als innovatieve speler in het jeugdhulplandschap.

1.3 Doelstelling

Deze bachelorproef onderzoekt de behoeften van alumni van YAR Vlaanderen ten aanzien van een alumni-aanbod vanuit de organisatie. Hierbij wordt nagegaan hoe zij de periode na afronding beleven. Welke rol de opgedane inzichten nog spelen in hun dagelijks leven. En of een blijvende verbondenheid of hernieuwde verbinding met YAR Vlaanderen als wenselijk en betekenisvol wordt beschouwd. Dit onderzoek wil een gefundeerd inzicht bieden in de relevantie, invulling en haalbaarheid van een mogelijk alumni-aanbod.

Concreet wordt beoogd om:

- te verkennen hoe alumni de periode na afronding van het programma ervaren;
- te achterhalen in welke situaties of op welke levensdomeinen ze nood voelen aan ondersteuning en/of (her)verbinding;
- in kaart te brengen welke inhoudelijke thema's en/of invalshoeken ze waardevol achten ten aanzien van een mogelijk alumni-aanbod;
- na te gaan welke drempels en randvoorwaarden volgens alumni bepalend zijn voor een veilig, toegankelijk en betekenisvol alumni-aanbod.

Verder sluit deze bachelorproef nauw aan bij kernbegrippen als duurzaamheid, relationele continuïteit en gemeenschapsvorming. Alumni actief betrekken bij de ontwikkeling van een mogelijk alumni-aanbod, draagt bij aan een kwalitatief praktijkmodel afgestemd op reële noden. Tegelijk vormt dit onderzoek een bijdrage aan het bredere maatschappelijke debat over het belang van nazorg, zonder terug te vallen in klassieke hulpverleningsrelaties.

1.4 Centrale onderzoeksvraag en deelvragen

Op basis van bestaande literatuur over zorgcontinuïteit, duurzaamheid en (relationele) verbondenheid bij jongeren in de jeugdhulp (zie 1.5), blijkt dat opvolging na een programma belangrijk is om verworven gedragsveranderingen in stand te houden.

YAR Vlaanderen biedt geen alumni-aanbod aan. Net omwille van het specifieke en unieke karakter van YAR Vlaanderen – de organisatie reikt jongeren inzichten vanuit een bepaalde taal – bestaat het risico dat jongeren na afronding van hun programma moeilijk aansluiting vinden bij andere hulpverleningsvormen. Een alumni-aanbod vanuit YAR Vlaanderen zou ook daarom zinvol kunnen zijn.

Al het bovenstaande roept vragen op over de wenselijkheid, haalbaarheid en invulling van een alumni-aanbod. Deze kenniskloof vormt het uitgangspunt van dit onderzoek. Hiervoor werden onderstaande hoofd- en deelvragen opgesteld.

Centrale onderzoeksvraag

Wat zijn de behoeften van alumni van YAR Vlaanderen ten aanzien van een alumni-aanbod vanuit de organisatie?

Deelvragen

1. Wie zijn de alumni die eventueel behoefte hebben aan een alumni-aanbod?
 - Welke jongeren voelen een behoefte, en hoe verschilt dit qua leeftijd, geslacht, regio, type programma, tijdsduur en/of het al dan niet behouden van contact?

2. Hoe ervaren alumni de periode na afronding van hun programma bij YAR Vlaanderen?
 - Wat loopt vlot en wat blijkt moeilijk?
 - In welke mate blijven ze de opgedane inzichten toepassen in hun dagelijks leven?

3. Op welke levensdomeinen ervaren alumni momenteel moeilijkheden?

4. Welke verwachtingen hebben alumni ten aanzien van een alumni-aanbod?

- Wat zijn hun voorkeuren qua inhoud en werkvormen?
- Welke voorwaarden zijn volgens alumni nodig om zo'n aanbod veilig, toegankelijk en betekenisvol te maken?

5. Welke drempels ervaren alumni om deel te nemen aan een alumni-aanbod?

1.5 Literatuurstudie

Nazorg wordt in de literatuur omschreven als het geheel van acties en ondersteuning die zorgvragers ontvangen na afronding van een hulpverleningstraject. Het heeft als doel de overgang naar zelfstandigheid te vergemakkelijken en terugval te voorkomen (Van Audenhove, 2001). Nazorg vormt geen opzichzelfstaand aanbod, maar bouwt verder op wat tijdens een traject al werd opgebouwd. Binnen de jeugdhulp kan nazorg verschillende vormen aannemen, zoals praktische hulp (ondersteuning bij administratie, financiën en wonen) of psychosociale opvolging (Häggman-Laitila, Saloekkilä & Karki, 2018). Een belangrijke voorwaarde is dat nazorg laagdrempelig, flexibel en afgestemd moet zijn op de noden en unieke situatie van elke jongere (Vlaams Welzijnsverbond, 2016).

De overgangsfase waarin jongeren na afronding terechtkomen, wordt in de literatuur beschreven als een cruciaal en vaak kwetsbaar moment (Van Audenhove, 2001). Op dat moment vallen vertrouwde structuren, ondersteuning en gekende relaties namelijk weg. Veel jongeren beschouwen dit als een verlieservaring. Dit kan daarna leiden tot gevoelens van onzekerheid, eenzaamheid of het idee om plots volledig op zichzelf aangewezen te zijn. Bijgevolg verhoogt dit het risico op terugval op verscheidene levensdomeinen (Cachet, 2015).

Nazorg kan deze overgang verzachten door voor continuïteit en betrokkenheid te zorgen. Jongeren blijven zo verbonden met een vertrouwd netwerk. Dit vergroot vervolgens hun gevoel van veiligheid en stabiliteit (Adler, 2022).

Dit sluit ook nauw aan bij het concept van relationele continuïteit, waarbij het behouden van langdurige, stabiele relaties met steunfiguren essentieel blijkt om tot duurzame gedragsveranderingen te komen (Holmes, 2006). Verscheidene hechtingstheorieën tonen

aan dat stabiele relaties met betrouwbare volwassenen bijdragen aan een positiever zelfbeeld en een grotere veerkracht, terwijl een abrupte beëindiging gevoelens van verlatenheid en demotivatie oproept (Ponnet, 2012; Rosenberg, 2019). Daarnaast speelt ook sociale steun een belangrijke rol. Onderzoek wijst uit dat sociale steun fungeert als beschermende factor, en dus buffer, bij de overgang naar zelfstandigheid (Marion, Paulsen & Goyette, 2017). Er bestaan verschillende vormen van sociale steun, waaronder emotionele steun, informatieve steun, instrumentele steun, normatieve steun en verbinding (Refaeli, 2020). Elk soort steun kan geboden worden door professionele hulpverleners en het informele netwerk.

Vaak blijven professionele hulpverleners ook na afronding belangrijke steunfiguren. In sommige gevallen blijven ze zelfs de primaire vertrouwenspersonen (Sulimani-Aidan, 2016; Adley & Jupp Kina, 2017). Dit toont aan dat jongeren ook op de lange termijn nog regelmatig behoefte hebben aan hun betrokkenheid.

Nazorg kan op verschillende manieren worden georganiseerd. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen proactieve en passieve nazorg. Bij proactieve nazorg blijft de professionele hulpverlener na afloop van het traject zelf actief contact opnemen met de jongere. Bij passieve nazorg ligt deze verantwoordelijkheid bij de jongere zelf. Studies tonen aan dat proactieve nazorg effectiever is om terugval te voorkomen en motivatie te behouden dan passieve nazorg, die uitsluitend op vraag van de jongere wordt aangeboden (Agentschap Jongerenwelzijn, 2019; Welch et al., 2018). Bovendien kan nazorg zowel individueel als collectief (bv. terugkommomenten, bijeenkomsten ...) worden georganiseerd. Beide vormen dragen voldoende bij aan een gevoel van verbondenheid en relationele continuïteit (Wade, 2008).

Ondanks het aangetoonde belang van nazorg blijft de structurele verankering ervan vaak beperkt. Het Actieplan Jongvolwassenen (2017) en de Richtsnoeren Jeugdhulp naar Volwassenheid (2019) benadrukken dat een vlotte overgang naar zelfstandigheid vraagt om gestructureerde nazorg. Het bewust versterken van de verbinding tussen jongeren en hun (in)formele netwerk mag hierin niet ontbreken. Toch tonen verschillende

praktijkonderzoeken aan dat ondersteuning vaak wegvalt zodra een traject of financiering afloopt. Dit veroorzaakt bij veel jongeren een gevoel van verlatenheid (Vlaams Welzijnsverbond, 2016; Cachet, 2015). Cachet (2015) benadrukt dat een gebrek aan opvolging het vertrouwen van jongeren in hulpverlening kan ondermijnen én nefast is voor de duurzaamheid van behaalde resultaten.

In elk geval wordt alumniwerking als een waardevolle aanvulling gezien. Hoewel alumniwerking momenteel vooral voorkomt binnen het onderwijs, wint het in de jeugdhulp terrein als manier om langdurige betrokkenheid en gemeenschapsvorming te stimuleren (Gallagher & Green, 2012). Een alumni-aanbod combineert immers elementen van nazorg met sociale steun. Het biedt jongeren de mogelijkheid om opnieuw in contact te komen met vertrouwde steunfiguren. En ook om ervaringen te delen met lotgenoten of al opgedane inzichten uit het afgelegde traject op te frissen of verder uit te diepen. Dergelijke momenten zijn kortdurend en vrijblijvend. Ze ondersteunen alumni bij het behouden van inzichten en het in stand houden van positieve gedragsveranderingen. En ook in het onderhouden van hun veerkracht en het versterken van een gevoel van verbondenheid (Gallagher & Green, 2012).

Voor YAR Vlaanderen is bovenstaande informatie bijzonder relevant. De impact van haar werking is groot; net daarom verdient de periode na afronding meer aandacht. Jongeren moeten de opgedane inzichten vanaf dan immers zelfstandig toe te passen.

Deze literatuurstudie biedt een stevige, theoretische onderbouwing aan de centrale onderzoeksvraag van deze bachelorproef. Ze toont aan dat nazorg, sociale steun en alumniwerkingen cruciale factoren zijn voor duurzame gedragsverandering na een hulpverleningstraject. Zo kan een gericht en gestructureerd alumni-aanbod, bijvoorbeeld in de vorm van terugkommomenten, een heuse bijdrage leveren aan de kwaliteit en duurzaamheid van YAR Vlaanderen.

2 Methodologie

2.1 Onderzoeksopzet

Dit onderzoek hanteert een kwantitatief-exploratief opzet, aangevuld met kwalitatieve aspecten via open vragen in een online enquête. Deze benadering werd bepaald door twee factoren: (1) de wens om een zo groot mogelijke groep alumni van YAR Vlaanderen te bereiken, en (2) de praktische haalbaarheid binnen de beschikbare tijd voor en omstandigheden van deze bachelorproef.

Het gebruik van een enquête is geschikt om patronen en tendensen bloot te leggen en te identificeren met betrekking tot de noden, verwachtingen en drempels van alumni. Door open vragen toe te voegen, werd ruimte geboden aan persoonlijke ervaringen, nuance, reflecties en narratieven. Hierdoor bieden de resultaten zowel kwantitatieve breedte als kwalitatieve diepgang.

Dit onderzoek hanteert een overwegend deductieve benadering. Er wordt vertrokken vanuit bestaande literatuur over nazorg, sociale steun en alumniwerkingen binnen de jeugdhulp. Vanuit deze theoretische kaders wordt nagegaan in welke mate deze inzichten aansluiten bij de ervaringen en noden van alumni van YAR Vlaanderen. Het onderzoek bevat ook exploratieve elementen die ruimte laten voor een inductieve insteek. Het gebruik van open vragen binnen de enquête geeft alumni de mogelijkheid om noden, verwachtingen en suggesties te formuleren die mogelijk niet uit de literatuur af te leiden vallen. Op die manier combineert het onderzoek bestaande theoretische aannames en de ontdekking van nieuwe inzichten bij alumni van YAR Vlaanderen.

Verder werd er gebruikgemaakt van een doelgerichte steekproef. De onderzoekspopulatie bestaat namelijk uit jongeren die de afgelopen vijf jaar een programma binnen YAR Vlaanderen (YAR Coaching, YAR Wonen of beide) hebben afgerond. Deze termijn werd bewust gekozen om (1) recente ervaringen te waarborgen, en (2) alumni te bereiken die voldoende tijd hebben gehad om te reflecteren op de periode na hun programma.

2.2 Dataverzameling

De dataverzameling gebeurde via een online enquête, opgesteld in Google Forms. De vragenlijst bevatte zowel gesloten vragen (meerkeuzemogelijkheden, schaalvragen en Likertschalen) als open vragen voor verdere toelichting of eigen inbreng. Deze combinatie maakte het mogelijk om kwantitatieve trends te meten en tegelijk kwalitatieve inzichten te verwerven. Een pluspunt hierbij is dat dit altijd in de woorden van de respondenten zelf gebeurde.

De enquête werd opgebouwd aan de hand van de deelvragen van het onderzoek en bestond uit:

- demografische gegevens en achtergrondkenmerken (bv. leeftijd, geslacht, provincie, programma, tijd sinds afronding, contact met YAR Vlaanderen);
- ervaringen na het programma (positieve en negatieve aspecten, toepassing van opgedane inzichten vanuit YAR Vlaanderen);
- levensdomeinen met moeilijkheden;
- behoeften, verwachtingen en voorkeuren met betrekking tot een alumni-aanbod (thema's, vormen van aanbod, randvoorwaarden);
- drempels voor deelname;
- open slotvraag: ruimte voor extra opmerkingen of suggesties.

2.3 Structuur

De vragen in de enquête werden systematisch gekoppeld aan de deelvragen van het onderzoek. Dit waarborgt de inhoudelijke dekkingsgraad van het meetinstrument.

Deelvraag	Specifieke aspecten	Enquêtevragen	Meetwijze
<i>1. Wie zijn de alumni die eventueel behoefte hebben aan een alumni-aanbod?</i>	Leeftijd, geslacht, provincie, programma, jaartal, contactbehoud	1. Wat is je geslacht? 2. Hoe oud ben je momenteel?	Gesloten vragen

	<p>3. Binnen welke provincie nam je deel aan YAR?</p> <p>4. Aan welk type YAR-programma heb je deelgenomen?</p> <p>5. In welk jaar rondde je jouw YAR-traject af?</p> <p>6. Ben je na YAR nog in contact gebleven met iemand vanuit YAR (bv. een professionele medewerker, vrijwillige coach of andere deelnemer?)</p>	
<p><i>2. Hoe ervaren alumni de periode na afronding van hun traject binnen YAR Vlaanderen?</i></p>	<p>7. Hoe gaat het over het algemeen met jou sinds je YAR hebt afgerond?</p> <p>8. Wat was voor jou het moeilijkste na het afronden van YAR?</p> <p>9. In welke mate lukt het jou om de dingen die je leerde bij YAR nog toe te passen?</p>	<p>Open vragen, schaalvragen</p>

3. Op welke levensdomeinen ervaren alumni momenteel moeilijkheden?

Levensdomeinen	<p>9. Op welke levensdomeinen ervaar je momenteel moeilijkheden?</p> <p>10. Voel je momenteel behoefte aan extra ondersteuning vanuit YAR?</p>	Meerkeuzevragen, gesloten vragen
<p>4. Welke verwachtingen hebben alumni ten aanzien van een alumni-aanbod?</p>	<p>Vorm, inhoud, werkvormen, voorwaarden</p> <p>11. Zou je interesse hebben in een alumni-aanbod vanuit YAR waarin je opnieuw even kan herbronnen, bijpraten of bijleren?</p> <p>12. Wat zou je van zo'n alumni-aanbod verwachten?</p> <p>13. Op welke van de volgende gebieden zou een alumni-aanbod vanuit YAR jou het meest kunnen ondersteunen?</p> <p>14. Hoe zou je zo'n moment het liefst beleven?</p>	Gesloten vragen, meerkeuzevragen (met open optie)

		15. Hoe vaak zou je behoefte hebben aan zo'n moment?	
5. Welke drempels ervaren alumni om deel te nemen aan een alumni-aanbod?	Obstakels zoals afstand, tijd, vertrouwen	16. Welke drempels zou je ervaren om deel te nemen aan zo'n aanbod?	Meerkeuzevraag (met open optie)

De enquête sloot af met de open slotvraag: "Wil je nog iets toevoegen of zeggen over hoe je YAR Vlaanderen tot op de dag van vandaag ervaart in jouw leven of wat je eventueel mist?". Deze vraag bood ruimte voor aanvullende opmerkingen en suggesties, wat extra nuance brengt in en kwaliteit geeft aan de resultaten.

2.4 Analyse

De antwoorden op gesloten vragen werden rechtstreeks door Google Forms geanalyseerd en statistisch weergegeven. Hierbij werd gebruikgemaakt van grafieken, tabellen en diagrammen. Antwoorden op open vragen werden geanalyseerd met thematische analyse. Hierbij werden antwoorden gecodeerd en daarna gegroepeerd in thema's. Zo konden ze gekoppeld worden aan relevante deelvragen.

2.5 Ethische overwegingen

Het onderzoek werd uitgevoerd onder de ethische richtlijnen van YAR Vlaanderen en hield rekening met de GDPR-regelgeving:

- Geïnformeerde toestemming: alle deelnemers werden vooraf geïnformeerd over het doel en de aard van het onderzoek. Deelname was vrijwillig.
- Anonimiteit en vertrouwelijkheid: gegevens werden vertrouwelijk behandeld en resultaten werden anoniem verworven en verwerkt.
- Toestemming YAR Vlaanderen: YAR Vlaanderen gaf expliciete toestemming om alumni te benaderen via mail. Deze mail werd vooraf doorgenomen en goedgekeurd door Elisa Vanmuysen (Teamcoach bij YAR Vlaanderen).

2.6 Betrouwbaarheid en validiteit

Om de betrouwbaarheid van het onderzoek te verhogen, werden volgende maatregelen genomen:

- Voorafgaande controle: de vragenlijst werd vooraf doorgenomen en mee geoptimaliseerd door Alessio Di Masi (stafmedewerker Inhoud & Ontwikkeling bij YAR Vlaanderen).
- Gebruik van triangulatie: zowel open als gesloten vragen kwamen aan bod in de online bevraging. Zo boden gesloten vragen kwantiteit, terwijl open vragen ruimte gaven aan de nodige context en nuance.
- Wetenschappelijke integriteit: het onderzoek werd uitgevoerd met het oog op eerlijkheid, zorgvuldigheid, transparantie, onafhankelijkheid en verantwoordelijkheid.

Deze methodologische aanpak maakte het mogelijk om een breed beeld te schetsen van de ervaringen en noden van alumni met betrekking tot een alumni-aanbod. Door de combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve elementen binnen één enquête, sluit de methode naadloos aan bij de centrale onderzoeksvraag en de vijf deelvragen.

3 Resultaten

Dit hoofdstuk biedt een gestructureerd overzicht van de bevindingen uit de online bevraging die werd afgenomen bij alumni (n=52) van YAR Vlaanderen. De analyse werd gestructureerd per deelvraag, en ze combineert kwantitatieve resultaten met kwalitatieve inzichten.

3.1 Wie zijn de alumni die eventueel behoefte hebben aan een alumni-aanbod?

De respondenten zijn voornamelijk vrouwelijk (55,8%), gevolgd door mannen (42,3%). 1,9% identificeert zich als non-binair. De leeftijden variëren van 16 tot en met 23 jaar, met een gemiddelde leeftijd van 19,5 jaar. De grootste groep bevindt zich tussen de 20 en 21 jaar (38,4%).

Wat de programma's betreft, nam 78,8% van de respondenten deel aan YAR Coaching, 19,2% aan YAR Wonen en 5,8% aan beide. Daarnaast namen de meeste respondenten geografisch gezien deel aan YAR Vlaanderen in Limburg (36,5%) en Antwerpen (32,7%), gevolgd door Vlaams-Brabant/Brussel (15,4%), Oost-Vlaanderen (11,5%) en ten slotte West-Vlaanderen (5,8%). Deze cijfers zijn te verklaren omdat alleen in de provincies Limburg en (stad) Antwerpen beide programma's (YAR Coaching en YAR Wonen) worden aangeboden. Bovendien was YAR Vlaanderen tot 2024 nog niet actief in de provincie West-Vlaanderen.

De meeste respondenten (84,5%) ronden hun traject af tussen 2023 en 2025. Opvallend is dat maar liefst 86,5% van alle respondenten na afronding op de een of andere manier in contact bleef met YAR Vlaanderen (bv. met een vrijwillige coach, professionele medewerker of andere deelnemer).

Conclusie

De respondenten zijn overwegend vrouwen, met een gemiddelde leeftijd van 19,5 jaar. De meeste alumni namen deel aan YAR Coaching. De geografische gegevens worden vooral bepaald door het feit dat alleen de provincies Limburg en (stad) Antwerpen beide programma's aanbieden, en dat West-Vlaanderen pas sinds 2024 actief betrokken is. Het gros

van de deelnemers behoort tot recente lichtingen (2023 – 2025). Het overgrote deel van de respondenten blijft na afronding in contact met YAR Vlaanderen.

3.2 Hoe ervaren alumni de periode na afronding van hun programma bij YAR Vlaanderen?

Het algemeen welbevinden na afronding werd beoordeeld met een gemiddelde van 3,5/5: 55,7% gaf een hoge score (4-5), 34,6% een gemiddelde score (3) en 9,6% een lage score (1-2). Het blijvend toepassen van de inzichten vanuit YAR Vlaanderen scoorde gemiddeld 3,4/5, waarbij 53,8% aangaf de opgedane inzichten nog frequent toe te passen. Toch kwamen er enkele uitdagingen naar voren na afronding. Deze antwoorden zijn gestructureerd volgens thema en aangevuld met citaten:

- Loslaten van de coach

- *“Coach loslaten.”*
- *“De coachingsgesprekken die er niet meer waren.”*
- *“Afscheid van mijn coach.”*
- *Om geen coach meer te hebben als ik het even moeilijk had. Ik kon haar nog wel bellen, maar het afspreken was er niet meer.”*

- Gemis aan groepsbijeenkomsten/community

- *“Het besef dat we elkaar niet meer echt gaan zien en dat de groepsbijeenkomsten stopten.”*
- *Afscheid nemen, het loslaten dat er geen groepsbijeenkomsten meer zullen zijn.”*
- *“Alle mensen loslaten die je daar hebt leren kennen.”*
- *“Het mindere contact met YAR en verval van de groep.”*

- Zelfstandig toepassen van inzichten

- *“De leermomentjes toepassen in mijn leven.”*
- *“De juiste mentaliteit blijven toepassen.”*

- *“De dingen toepassen die we daar hebben geleerd in het dagelijks leven.”*
- *“Tips toe te passen.”*
- *“De theorie in praktijk brengen.”*

- Psychosociale impact

- *“Het gevoel er alleen voor te staan.”*
- *“Geen houvast meer.”*
- *“Het leren omgaan met de emoties.”*

Conclusie

Het merendeel van de alumni beoordeelt zowel hun algemeen welbevinden als het blijvend toepassen van de opgedane inzichten vanuit YAR Vlaanderen vrijwel positief, maar deze gemiddelden (respectievelijk 3,5/5 en 3,4/5) maskeren onderliggende uitdagingen. Uit de kwalitatieve antwoorden blijkt dat vooral het wegvallen van de vrijwillige coach en het beëindigen van groepsbijeenkomsten als lastig wordt ervaren. Daarnaast worstelen sommige alumni met het zelfstandig toepassen van de opgedane inzichten in hun dagelijkse leven. Ze ervaren ook psychosociale moeilijkheden zoals gevoelens van eenzaamheid en het ontbreken van een gekende houvast. De overgang naar een leven zonder YAR Vlaanderen blijkt dus voor veel alumni complex. Deze bevindingen benadrukken ook het belang van structurele nazorg en relationele continuïteit om duurzaamheid te waarborgen.

3.3 Op welke levensdomeinen ervaren alumni momenteel moeilijkheden?

De voornaamste domeinen zijn:

- Gezondheid (mentaal/fysiek): 25%
- Werk/studie: 17,3%
- Financiën: 15,4%
- Sociale relaties: 13,5%
- Geen: 11,5%
- Wonen: 9,6%
- Vrije tijd: 5,8%

- Zingeving: 1,9%

Op de vraag naar behoefte aan verdere ondersteuning vanuit YAR Vlaanderen gaf een lichte meerderheid (53,9%) aan deze behoefte te hebben. Vooral jongere alumni (16 – 20 jaar), zij die recenter afrondden en degenen die contact behielden met YAR Vlaanderen, rapporteerden vaker deze behoefte.

Conclusie

Alumni ervaren vooral moeilijkheden op het vlak van gezondheid (mentaal en fysiek), gevolgd door werk of studie, financiën en sociale relaties. Domeinen zoals wonen en vrijetijdsbesteding worden minder vaak genoemd, terwijl zingeving zelden wordt aangehaald. Opvallend is dat ruim de helft van de respondenten (53,9%) aangeeft behoefte te hebben aan verdere ondersteuning vanuit YAR Vlaanderen. Deze behoefte is het sterkst aanwezig bij jongere alumni, recentere alumni en bij degenen die na afronding op de een of andere manier in contact bleven met YAR Vlaanderen. Dit patroon geeft weer dat de periode na afronding uitdagend is. Een alumni-aanbod kan deze overgang verzachten.

3.4 Welke verwachtingen hebben alumni ten aanzien van een alumni-aanbod?

De interessegraad rond een alumni-aanbod was hoog (gemiddeld 3,9/5): 63,4% gaf een hoge score (4-5), 23,1% een gemiddelde score (3) en 13,4% een lage score (1-2).

Gewenste invulling:

- Samenkomst met ex-deelnemers (50%)
- Gesprek of reflectiemoment over hoe het momenteel gaat (19,2%)
- Opfrissing van opgedane inzichten vanuit YAR Vlaanderen (13,5%)
- Praktische hulp of individuele coaching (10%)

Gewenste thema's:

- Beter kunnen omgaan met stress of moeilijke situaties (23,1%)
- Voorkomen van terugval in oude problemen (17,3%)
- Praktische tips of informatie krijgen over wonen, werken, studie of financiën (15,4%)
- Behouden of versterken van mijn engagement om doelen na te streven (13,5%)

- Onderhouden van sociale contacten of netwerken (9,6%)

Qua voorkeursvorm verkiest een grote meerderheid (70%) een alumni-aanbod in groepsvorm. 15% geeft aan geen voorkeur te hebben en 5% opteert voor een individuele aanpak. Opvallend is dat geen enkele respondent koos voor een digitaal aanbod.

De cijfers rond de frequentie varieerden het sterkst. De grootste groep koos voor halfjaarlijks (28,8%), nauw gevolgd met om de twee maanden (23,1%), jaarlijks (17,3%), maandelijks (15,4%) en om de vier maanden (15,4%).

Conclusie

Zo'n twee derde van de respondenten geeft aan dat ze interesse hebben in een alumni-aanbod. Daarnaast opteren alumni voornamelijk voor fysieke, groepsgerichte momenten waarbij samenkomst met ex-deelnemers en ruimte voor reflectie centraal staan. Inhoudelijk gaat de voorkeur naar thema's die zowel psychosociaal (stressmanagement, terugvalpreventie ...) als praktisch (tips rond werk, wonen, financiën ...) van aard zijn. Hoewel een alumni-aanbod in groepsvorm veruit het populairst is, wijzen de verschillen in frequentie op uiteenlopende behoeften. Sommige alumni verkiezen een regelmatig aanbod (om de maand of twee maanden), terwijl anderen eerder opteren voor een jaarlijkse of halfjaarlijkse mogelijkheid. Dit wijst op het belang van een flexibel en een duidelijk gestructureerd alumni-aanbod.

3.5 Welke drempels ervaren alumni om deel te nemen aan een alumni-aanbod?

De belangrijkste drempel die respondenten rapporteerden is vervoer (41%), gevolgd door tijd (15%), vertrouwen (12%) en motivatie (10%).

Conclusie

Vervoer vormt veruit de grootste drempel voor deelname aan een alumni-aanbod, gevolgd door tijdsgebrek, een gemis aan vertrouwen en verminderde motivatie. Deze bevindingen benadrukken het belang van een laagdrempelig, bereikbaar en toegankelijk aanbod. Met oog

op het creëren van een veilige omgeving waar motivatie (opnieuw) de ruimte krijgt om te groeien.

4 Conclusie

Dit onderzoek had als doel om de behoeften van alumni van YAR Vlaanderen in kaart te brengen ten aanzien van een alumni-aanbod. Uit de analyse van de bevraging bij 52 respondenten blijkt dat de periode na afronding van een programma bij YAR Vlaanderen kwetsbaar en complex is. Deze bevinding sluit aan bij de voorgaande literatuur. Die stelt dat het afronden van eender welk traject binnen de jeugdhulp gepaard gaat met een verhoogd risico op terugval. Eerdere psychosociale kwetsbaarheden kunnen opnieuw opdagen (Van Audenhove, 2001; Cachet, 2015).

De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 19,5 jaar. Het merendeel rondde vrij recent (2023 – 2025) een programma bij YAR Vlaanderen af. De grootste groep nam deel aan YAR Coaching. De geografische spreiding wordt in belangrijke mate gekleurd door het feit dat niet alle Vlaamse provincies beide programma's aanbieden, en dat YAR Vlaanderen in West-Vlaanderen pas recent van start ging. Bijna negen op de tien alumni bleven na afloop in contact met YAR Vlaanderen. Dit hoge percentage bevestigt het belang van relationele continuïteit (Holmes, 2006). Er werden geen significante verschillen opgemerkt in behoeften of noden op basis van geslacht, leeftijd, regio of type programma.

Het algemeen welbevinden en het blijvend toepassen van verworven inzichten werden over het algemeen positief beoordeeld (respectievelijk 3,5/5 en 3,4/5). Hoe dan ook kwamen er bepaalde uitdagingen frequent naar voren. Denk aan het wegvallen van de coach, het beëindigen van groepsbijeenkomsten en, ondanks het positieve gemiddelde, de hinder om opgedane inzichten zelfstandig toe te passen in het dagelijkse leven. Deze thema's weerspiegelen het belang van nazorg en relationele continuïteit ((Marion, Paulsen & Goyette, 2017), waarbij proactieve opvolging effectiever blijkt dan passieve opvolging (Welch et al., 2018).

Op inhoudelijk vlak gaven alumni aan vooral moeilijkheden te ervaren op de domeinen gezondheid (mentaal/fysiek), werk of studie, financiën en sociale relaties. Opvallend is dat voornamelijk jongere alumni (16 – 20 jaar), zij die recenter afrondden en degenen die achteraf

in contact bleven met YAR Vlaanderen, een grotere behoefte aan een alumni-aanbod rapporteerden.

Hoe dan ook is de interesse in een gestructureerd alumni-aanbod groot: bijna twee derde van de respondenten gaf dit aan, met een duidelijke voorkeur voor fysieke groepsmomenten. Samenkomst met ex-deelnemers, begeleide reflectiemomenten en opfrissen van opgedane inzichten zijn het meest wenselijk. De verdiepende, inhoudelijke voorkeuren zijn dan weer tweesporig: enerzijds wenst men psychosociale ondersteuning (stressmanagement, terugvalpreventie ...), anderzijds praktische ondersteuning (wonen, werk, studie en financiën). Deze uitkomsten benadrukken de gelaagdheid van nazorg. Verdere ondersteuning wordt best zowel op emotioneel als op instrumenteel niveau aangeboden (Vlaams Welzijnsverbond, 2016).

Alumni signaleren ook drempels. Vervoer (41%) is de belangrijkste belemmering, gevolgd door tijdsgebrek, vertrouwen en motivatie. Dit wijst op de nood aan een laagdrempelig, vrijblijvend en toegankelijk aanbod. Fysieke aanwezigheid en directe interactie worden als essentieel beschouwd. Geen enkele respondent koos voor een digitale mogelijkheid. Ook deze vaststelling ligt in lijn met het concept van verbondenheid in alumniwerkingen (Gallagher & Green, 2012).

Antwoord op de centrale onderzoeksvraag

De behoeften van alumni van YAR Vlaanderen ten aanzien van een gestructureerd alumni-aanbod zijn meervoudig. Alumni wensen een aanbod dat fysiek, groepsgericht, laagdrempelig en toegankelijk is, met aandacht voor psychosociale aspecten en praktische ondersteuning. Ze wensen ruimte voor reflectie en het onderhouden en versterken van sociale relaties zodat motivatie (opnieuw) de ruimte krijgt om te groeien. Belangrijk is dat het aanbod inspeelt op toegankelijkheid en bereikbaarheid, en dat een blijvende verbondenheid met YAR Vlaanderen de rode draad vormt.

Deze resultaten bevestigen de literatuur dat nazorg en alumniwerkingen krachtige instrumenten zijn om relationele continuïteit te waarborgen en de duurzaamheid van eerder verworven resultaten te behouden en/of te versterken (Adler, 2022; Holmes, 2006).

Voor YAR Vlaanderen ligt hier een duidelijke opportuniteit om via een gestructureerd alumni-aanbod haar bewezen impact te verlengen.

Aanbevelingen

Op basis van de bevindingen uit dit onderzoek, gecombineerd en aangevuld met inzichten uit de literatuur, kunnen voor YAR Vlaanderen de volgende aanbevelingen worden geformuleerd ten aanzien van een alumniaanbod:

1. Ontwikkel een gestructureerd en flexibel alumni-aanbod

Het alumni-aanbod verdient een gestructureerde maar flexibele opzet. Zo kunnen alumni zelf de frequentie en inhoud af stemmen op hun persoonlijke noden. Een modulair systeem kan tegemoetkomen aan de uiteenlopende voorkeuren die in dit onderzoek naar voren kwamen.

2. Zet in op relationele continuïteit

Een van de sterkste elementen van YAR Vlaanderen is de community die telkens opnieuw ontstaat tussen deelnemers, vrijwillige coaches en professionele medewerkers. Alumni geven regelmatig aan dat ze dit als een gemis ervaren na afronding. Het alumni-aanbod kan hierop inspelen door deze community levend te houden. Ontmoeting en verbondenheid dienen hierbij centraal te staan. Dit sluit aan bij het concept van relationele continuïteit (Holmes, 2006).

3. Combineer psychosociale thema's met praktische ondersteuning

Een evenwichtige invulling van het alumni-aanbod vereist aandacht voor psychosociale thema's (stressmanagement, terugvalpreventie ...) en praktische ondersteuning. Deze geïntegreerde aanpak sluit nauw aan bij de aanbevelingen van Häggman-Laitila et al. (2018) en het Vlaams Welzijnsverbond (2016).

4. Verlaag drempels door mobiliteitsoplossingen en regionale spreiding

Aangezien vervoer de grootste drempel vormt (41%), is het belangrijk om het alumniaanbod in elke Vlaamse provincie te organiseren. Vervoersmogelijkheden voorzien of ondersteunen kan ook bijdragen aan de toegankelijkheid.

5. Waarborg veiligheid en vertrouwen

Naast praktische drempels geven alumni ook het belang van vertrouwen aan. Het alumniaanbod moet daarom georganiseerd worden in een veilige en herkenbare setting. YAR Vlaanderen kan hierbij terugvallen op haar aanpak en werkwijze.

5 Discussie

De centrale onderzoeksvraag luidde: **“Wat zijn de behoeften van alumni van YAR Vlaanderen ten aanzien van een alumni-aanbod vanuit de organisatie?”**

De gekozen onderzoeksmethode – een online enquête met open en gesloten vragen – liet toe om op relatief korte termijn een grote groep alumni te bereiken. Deze methodologie gaf de mogelijkheid om kwantitatieve analyses te combineren met kwalitatieve diepgang. Antwoorden op open vragen leverden rijke inzichten op om kwantitatieve resultaten te nuanceren.

Evenwel is er sprake van methodologische beperkingen. Recente lichtingen (2023 –2025) waren sterk oververtegenwoordigd (84,5%). Hierdoor worden de resultaten mogelijk beïnvloed door de relatief prille periode na afronding. Bepaalde uitdagingen en noden kunnen daardoor sterker aanwezig zijn dan bij alumni die al langer geleden hebben afgerond.

Daarnaast is er sprake van een ongelijke verdeling per provincie en type programma. Omdat dit vrij logisch is – YAR Wonen wordt alleen aangeboden in de provincie Limburg en stad Antwerpen, en YAR Vlaanderen is pas sinds 2024 actief in West-Vlaanderen – moet hiermee rekening worden gehouden. Deze disbalans zorgt ervoor dat overeenkomsten en/of verschillen moeilijker te vatten zijn.

Verder berusten de bevindingen gedeeltelijk op zelfrapportage. Dit vergroot de kans dat interpretaties of sociaal wenselijke antwoorden een invloed hebben op de resultaten. De afwezigheid van diepte-interviews of focusgroepen beperkt de mogelijkheid om bepaalde patronen diepgaand te onderzoeken. Voor toekomstig onderzoek zou triangulatie wenselijk zijn. Men kan hierbij het gebruik van brede dataverzameling behouden, maar aanvullen met kwalitatieve methoden.

Wel bevestigen de onderzoeksresultaten de bestaande literatuur over het belang van nazorg en de kwetsbare overgang van een traject binnen de jeugdhulp naar zelfstandigheid. Eerder onderzoek (Van Audenhove, 2001; Häggman-Laitila, Saloekkilä & Karki, 2018; Holmes, 2006)

stelt dat de periode na afronding vaak kwetsbaar en complex is. Het wegvallen van vertrouwde structuren, omgevingen en steunfiguren vormen een grote uitdaging. Bij alumni van YAR Vlaanderen komen deze thema's duidelijk naar voren, zoals het wegvallen van hun coach en het beëindigen van groepsbijeenkomsten. Deze bevindingen sluiten ook nauw aan bij het concept van relationele continuïteit, waarbij langdurige, stabiele relaties met steunfiguren bijdragen aan duurzame gedragsveranderingen (Holmes, 2006).

Graag voeg ik twee belangrijke discussiepunten toe:

- **Geen significante verschillen naargelang geslacht, leeftijd, regio of type programma:** er werden weinig tot geen significante verschillen vastgesteld in behoeften of noden met betrekking tot geslacht, leeftijd, regio of type programma. Dit kan te maken hebben met de grootte van de populatie en de ongelijke verdeling van respondenten over de verschillende pijlers heen.
- **Opedane inzichten zelfstandig toepassen in de praktijk:** alumni geven aan dat ze verworven inzichten tot op vandaag nog altijd frequent toepassen in hun leven. Toch komt dit onderwerp later in de enquête regelmatig naar voren als uitdaging. Deze discongruentie roept vragen op.

Voor een verdere verdieping van de bevindingen worden volgende onderzoekslijnen aanbevolen:

1. **Langdurig onderzoek** naar de evolutie van behoeften en uitdagingen in de eerste jaren na afronding.
2. **Vergelijkend onderzoek** met een evenwichtige verdeling naargelang geslacht, leeftijd, type programma en regio.
3. **Kwalitatieve verdieping** via focusgroepen en/of diepte-interviews om bepaalde patronen, drempels en uitdagingen verder in kaart te brengen.
4. **Effectevaluatie van een piloot-alumni-aanbod** waarbij zowel kwantitatieve als kwalitatieve methoden worden ingezet om de impact te meten.

Op basis van de resultaten en theoretische kaders worden de volgende beleidsaanbevelingen geformuleerd:

- **Structurele verankering van een alumni-aanbod:** het is wenselijk om een alumni-aanbod als vast onderdeel binnen de organisatiestructuur op te nemen. Dit waarborgt de relationele en zorgcontinuïteit, en voorkomt dat het aanbod afhankelijk wordt van tijdelijke middelen of een opzichzelfstaand project vormt.
- **Vrijwillige coaches actief betrekken:** vrijwillige coaches zijn een wezenlijk onderdeel van YAR Vlaanderen. Hen betrekken bij een alumniaanbod heeft niet alleen een symbolische waarde, maar biedt ook inhoudelijke voordelen. Ze spelen namelijk een cruciale rol in de relationele continuïteit (Holmes, 2006) en zorgen mee voor herkenbaarheid en veiligheid.
- **Behoud van eigenheid en authenticiteit:** een belangrijk aandachtspunt is dat YAR Vlaanderen bij het ontwikkelen van een alumni-aanbod haar unieke werkingsstijl behoudt en toepast. Die zorgt er immers voor dat ze zich onderscheidt van andere organisaties binnen het jeugdhulplandschap. Door haar eigenheid en authenticiteit consequent door te trekken in een alumni-aanbod, blijft het herkenbaar, betekenisvol en in lijn met de missie, visie en kernwaarden van de organisatie.

Dit onderzoek levert onderbouwde inzichten en concrete handvatten op die vrijwel meteen inzetbaar zijn voor de strategische en operationele doelstellingen van YAR Vlaanderen. Een gestructureerd alumni-aanbod draagt bij aan de kwaliteit, duurzaamheid en optimalisatie van de organisatie.

6 Literatuurlijst

Adler, K. (2022). *Attachment Theory and Attachment Disorder: According to John Bowlby and Mary Ainsworth*. Weinheim, Duitsland: Beltz Verlag.

Adley, N., & Jupp Kina, V. (2017). Getting behind the closed door of care leavers: Understanding the role of emotional support for young people leaving care. *Child & Family Social Work*, 22, 97-105. doi: 10.1111/cfs.12203

Agentschap Opgroeien. (2017). *Actieplan Jongvolwassenen*. Geraadpleegd op 31 juli 2025, van

https://www.opgroeien.be/sites/default/files/intern/actieplan_jongvolwassenen.pdf

Agentschap Opgroeien. (z.d.). *Richtsnoeren 'overgang naar volwassenheid vanuit jeugdhulp'*. Geraadpleegd op 31 juli 2025, van

https://www.vlaamswelzijnsverbond.be/files/190402%20Richtsnoeren_JH%20naar%20volwassenheid.pdf

Clé, A. (2015). *Sur ma Route*. Cachet vzw.

Gallagher, B., & Green, A. (2012). In, out and after care: Young adults' views on their lives, as children, in a therapeutic residential establishment. *Children and Youth Services Review*, 34(2), 437-450. doi: 10.1016/j.childyouth.2011.11.014

Häggman-Laitila, A., Saloekkilä, P., & Karki, S. (2018). Transition to adult life of young people leaving foster care: A qualitative systematic review. *Children and Youth Services Review*, 95, 134-143. doi: 10.1016/j.childyouth.2018.08.017

Holmes, J. (2006). *John Bowlby and Attachment Theory*. Routledge.

Marion, É., Paulsen, V., & Goyette, M. (2017). Relationships Matter: Understanding the Role and Impact of Social Networks at the Edge of Transition to Adulthood from Care. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 34(6), 573-582. doi:10.1007/s10560-017-0494-4

Ponnet, R. (2012). *Blijf bij mij*. Lannoo Meulenhoff - Belgium.

Refaeli, T. (2020). Needs and availability of support among care-leavers: A mixed-methods study. *Child & Family Social Work*, 25(2), 412-420. doi: 10.1111/cfs.12697

Rosenberg, R. (2019). Social networks of youth transitioning from foster care to adulthood. *Children and Youth Services Review*, 107, 104520. doi: 10.1016/j.chilyouth.2019.104520

Sulimani-Aidan, Y. (2016). In between formal and informal: Staff and youth relationships in care and after leaving care. *Children and Youth Services Review*, 67, 43-49. doi: 10.1016/j.chilyouth.2016.05.025

Sulimani-Aidan, Y. (2017). 'She was like a mother and a father to me': searching for the ideal mentor for youth in care. *Child and Family Social Work*, 22(2), 862-870. doi:10.1111/cfs.12306

Sulimani-Aidan, Y. (2019). Qualitative exploration of supporting figures in the lives of emerging adults who left care compared with their noncare-leaving peers. *Child & Family Social Work*, 24(2), 247-255. doi: doi.org/10.1111/cfs.12609

Van Audenhove, S., & Vander Laenen, F. (2011). Zorg voor de toekomst: jongeren uit de bijzondere jeugdbijstand in de overgang naar volwassenheid. *Vlaams Tijdschrift voor Orthopedagogie*, 30(4), 16-28.

Wade, J. (2008). The ties that bind: Support from birth families and substitute families for young people leaving care. *British journal of social work*, 38(1), 39-54. doi: 10.1093/bjsw/bcl342

Welch, V., Fowler, N., Ross, E., Withington, R., & McGhee, K. (2018). *In and Beyond the Care Setting: Relationships Between Young People and Care Workers: A Literature Review*.

Geraadpleegd op 14 juli 2025, van

https://pure.strath.ac.uk/ws/portalfiles/portal/83520034/Welch_et al_CELCIS2018_Relationships_Between_Young_People_and_Care_Workers.pdf

YAR Vlaanderen. (z.d.). *Kwaliteitsverslag 2023*. Geraadpleegd op 22 februari 2025, van

<https://www.yarvlaanderen.be/wp-content/uploads/2024/04/Kwaliteitsverslag-2023.pdf>

YAR Vlaanderen. (2025). *YAR Vlaanderen – Draaiboek organisatie*. Geraadpleegd op 17 februari 2025, van intranet.

YAR Vlaanderen. (2025). *YAR Vlaanderen – Script – Hoekstenen van het programma*.

Geraadpleegd op 21 mei 2025, via SharePoint.

YAR Vlaanderen. (2024). *YAR Vlaanderen – Script – Infoavond Coaching Wonen*.

Geraadpleegd op 18 mei 2025, via SharePoint.

YAR Vlaanderen - jaarverslag 2023. (2024). Geraadpleegd op 15 februari 2025, van

<https://www.yarvlaanderen.be/jaarverslag-2023/>

YAR Vlaanderen | coachingsprogramma voor jongeren. (2024, 23 augustus). YAR

Vlaanderen. Geraadpleegd op 19 april 2025, van <https://www.yarvlaanderen.be/>